

↓ **E-VALG** Danskerne vil have ret til at stemme til Folketinget over internettet. Selv om politikerne stadig nøler, kan de godt indstille sig på, at nettet er den nye afgørende politiske slagmark. Her er det vind eller forsvind.

Danmark klar til at stemme på internettet

Et stort flertal siger ja til at lade danskerne sætte deres kryds til folketingsvalg på nettet. Videnskabsministeren er i tænkéboks, mens eksperter og branchen mener, at det er på tide at komme i gang. Dansk Folkeparti og Venstres it-ordfører opfordrer til handling.

● Af Mads Bang og Peder Bjerge

Et stort flertal af danskerne ville benytte sig af en digital stemmeboks på nettet til at stemme politikerne ind og ud af Folketinget. Hvis altså bare de fik lov. Ekspert og erhvervsliv ser et stort potentiale i, at Danmark går forrest ved at indføre muligheden for at stemme på nettet. Alligevel tøver politikerne. Til trods for, at hele 85 procent af danskerne ville benytte sig af den digitale kanal, hvis de kunne. Det svarer de i en ny undersøgelse, hvor analyseinstituttet Userneeds for Computerworld har spurgt 2.268 danskere.

Og præsenteret for de tal, slår Jørn Dohrmann, Dansk Folkepartis it-ordfører fast, at det er på tide at få gang i sagen. “Det er da mærkeligt, at man ikke en gang kan stemme over internettet. Når vi nu allerede har en sikker digital signatur,” siger Jørn Dohrmann. Som han ser det, er opgaven nu at skabe et sikkert system, som danskerne kan have tillid til. I den sidste ende vil det være til fordel for ældre og handicappede, som i dag måske ikke har overskuddet til at komme ned at stemme på valgdagen. Og Jørn Dohrmann får støtte af Venstres it-ordfører Michael Aastrup Jensen.

“Jeg er meget positiv over for det. Det er hurtigere, billigere og mere sikkert,” siger han. Hans pointe er, at hvem som helst i dagens Danmark kan gå ned med en anden mands valgkort og stemme ved et valg til Folketinget. Farmand kan jo stemme for sønnike uden at blive tjekket af kontrollanterne på valgstedet. “Reelt er der ingen kontrol med det. Og det vil der være, hvis man følger det estiske eksempel med valg over internettet,” siger Michael Aastrup Jensen.

Dog erkender han, at man i Venstre endnu mangler at tage en debat om valg over internettet. Heller ikke i regeringspartiet er der udelte begejstring. “Men jeg er positiv, fordi jeg har ikke hørt noget gode argumenter mod det,” siger han. Umiddelbart er det svært at komme uden om fordelene. Det danske demokrati ville få et skud vitaminer ved at gøre det endnu nemmere at deltage i valg til kommuner og Folketinget. Og den danske it-branche ser store muligheder ved at være med blandt de første til at udvikle systemer til at gennemføre valgene over nettet.

Erfaringer fra blandt andet Norge viser, at yngre vælgere oftere vil stemme, hvis de havde muligheden for at stemme online. Og forsøg på flere danske universiteter med e-valg til studenterrådene har nogle steder øget de ellers lave valgprocenter betydeligt. Også pilotforsøg i flere kommuner har givet gode resultater.

Sikkerhed blokerer Indtil nu har de tøvende politikere bekymret sig om sikkerheden. Det typiske argument mod at bruge nettet er, at farmand kan stå og kigge morlil over skulderen for at sikre sig, at hun nu også stemmer helt rigtigt... Altså som farmand vil. Også Socialdemokraternes it-politiske ordfører Magnus Heunicke peger på dette problem. Han mener, at danskerne er et stykke vej fra at få lov til at stemme over nettet. Han vil have flere forsøg med elektro-

niske valg, før vælgerne skal have lov at stemme over nettet. Men den politiske panderynke bekymrer ikke befolkningen. Hele 43 procent mener ikke, at den bekymring skal stå i vejen for e-valg. Og det tal er sigende, mener Jacob Lyngsøe, direktør i IT Branchen.

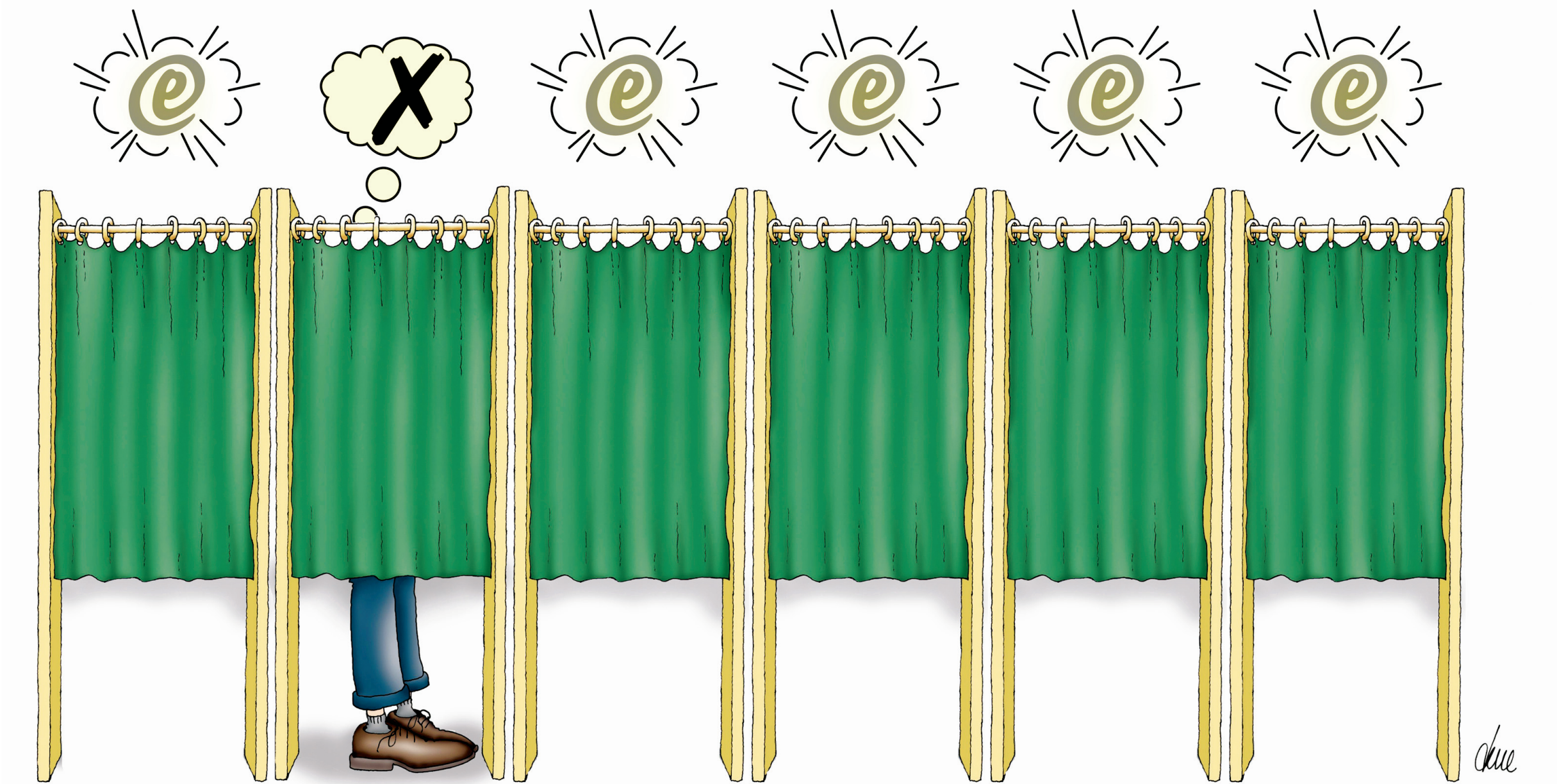
“Det er helt klart, at når så stor en del af den danske befolkning har taget internettet til sig og bruger det til personlige oplysninger, så er det naturligt også at bruge det til afstemninger til folketingsvalg. Alt andet er urealistisk,” siger Jacob Lyngsøe. Hvis danskerne er trygge nok ved nettet til at ordne økonomien i netbanken, så hvorfor ikke lige stemmesedlen.

Han mener, at det er vigtigt, at vælgerne selv bestemmer, hvordan de vil stemme.

“Selvfølgelig skal man stadig kunne stemme nede på den lokale skole. Men det andet må også være til stede som en mulighed,” siger Jacob Lyngsøe. Så hvorfor ikke bruge en model som i Estland, hvor borgerne kan annullere deres stemme ved blot at afgive en ny over nettet i en periode på tre dage. Eller ved at valgdage kan troppe op ved den gammeldags valgurne.

Jacob Lyngsøe erkender, at der er problemer, som skal afklares. Han ser dog e-valg som et meget realistisk supplement til almindelige valg inden for de næste par år. “Det forudsætter, at man får en stemme fra den person, som har stemmeretten. Her kan jeg se en række problemstillinger. Man kan forestille sig personer med et handicap, der skal hjælpes. Men der vil jeg så påstå, at den samme sikkerhedsproblemstilling også eksisterer i den virkelige verden,” siger Jacob Lyngsøe.

Branchen på spring Både den digitale og den fysiske verden har sine sikkerhedsbrister. En helt almindelig stemmeurne kan vel også blive væk ved et uheld og stemmesedler kan forsvinde. Norge, Estland og Schweiz er gået længere end Danmark i forsøgene på at indføre e-valg,

Det kan betyde, at danske virksomheder bliver hægtet af udviklingen.

“Med udgangspunkt i at være tidligt med i den udvikling, så vil der være muligheder for at udvikle teknologier, som vi kan eksportere til andre lande rundt om i verden,” siger Jacob Lyngsøe, direktør i IT-Branchen.

Han bakkes op af Tom Togsverd, branchedirektør i ITEK under Dansk Industri. Virksomhederne kan især få et forspring, når det gælder sikkerheden.

→ Digitalt demokrati

Hvis du havde mulighed for at stemme online, ville du så benytte dig af muligheden?		
	Andel i procent	Antal
Ja	85	1.937
Nej	10	231
Ved ikke	4	100
Total	100	2.268

Hvis en stemme afgives i hjemmet via en computer, kan der til trods for personlige passwords være risiko for snyd - mener du, at dette er et problem?

	Andel i procent	Antal
Ja	58	1.319
Nej	33	759
Ved ikke	8	188
Total	100	2.266

“Vi kan udvikle nye måde at verificere folks identitet, som vi kan sælge,” forklarer Tom Togsverd, som mener, at Danmark især vil kunne markere sig på det område.

“Vi har nogle store potentialer for at slå igennem der, fordi vi har nogle gode folk i Århus og andre steder, som er rigtigt stærke på kryptering. Det vil have en stor erhvervsmæssig effekt,” siger han.

Tom Togsverd mener, at ambitionsniveauet skal skrues op, hvis Danmark skal markere sig på dette område.

“Vi må se at finde tilbage til det med at være foregangsland og få gjort noget,” konstaterer Tom Togsverd. Og tilføjer, at e-valg kan være med til styrke demokratiet. Bare det at travle mennesker får en ekstra mulighed at stemme, er et plus i hans bog.

Udvidet demokrati

Jakob Linæa Jensen, adjunkt ved Aarhus Universitets Institut for Medievidenskab, er en af de eksperter, som har set på udviklingen af e-valg. Han ser digitale valg som en naturlig udvidelse af vælgerne muligheder.

“Der er jo ikke nogen, der har sagt at man kun skal kunne stemme over nettet,” siger Jakob Linæa Jensen. Han pointerer, at der er tre hovedområder inden for e-valg: Folkeafstemninger, almindelige valg og nye former for valg og afstemninger. Digitalisering af de traditionelle valg vil måske kunne have valgdeltagelsen, men især muligheden for nye afstemninger optager demokratikspertene.

Marcus Schmidt, lektor ved Copenhagen Business School, satte tilbage i 90'erne gang i debatten om direkte demokrati, og han mener, at de teknologiske muligheder i dag åbner et

hav af muligheder for direkte indflydelse for vælgerne.

“Det vil være en måde at komme væk fra politikerlede og fornemmelsen af, at politikerne tager beslutninger hen over hovedet på folk,” siger Marcus Schmidt. “De kunne flytte vigtige principielle beslutninger ud til vælgerne.”

Jakob Linæa Jensen forklarer,

at et af argumenterne imod øget brug af direkte afstemninger, er, at befolkningen måske vil stemme meget egoistisk. Modstanderne mener heller ikke, at en stemme fra hjemmecomputeren kræver samme refleksion, som når man skal bevæge sig ned til en stemmeboks.

Det synspunkt afviser Marcus Schmidt. Han mener, at

→ Valgforsøg i Danmark

Ældreområdet: Forsøg med afstemninger til ældreråd i Frederiksborg (2003) og Høje Tåstrup (2001).

Integrationsråd: Forsøg med e-valg til integrationsrådene i Frederiksberg og Københavns Kommune (2004).

Kommunesammenlægning: Afstemning i daværende Slangerup Kommune vedrørende spørgsmålet om kommunesammenlægning (2004). Senere i år skal borgerne i Frederiksværk-Hundested stemme om kommunens nye navn i en folkeafstemning, hvor der kan stemmes over nettet.

Kommunevalg: Elektronisk registrering af vælgerne i København, Frederiksberg, Glostrup, Høje Tåstrup, Odense og Ålborg i forbindelse med kommunalvalg i 2005.

Universiteter: Videnskabsministeriet bevilgede to millioner kroner til forsøg på en række universiteter, hvor de skulle bygge videre på en løsning udviklet af Copenhagen Business School i 2003. Pengene blev bevilget i 2004. Der er blandt andet lavet e-valg på RUC, Aalborg Universitet og Danmarks Pædagogiske Universitet.

politikerne bliver ved med at finde på undskyldninger, fordi de frygter at blive overflodige.

“Problemet er, at politikerne mener, at de er valgt til at tage alle de vigtige beslutninger,” forklarer Marcus Schmidt.

Han mener, at politikerne har for lave tanker om befolkningen.

“Det er sådan en arrogant og elitær holdning, at vælgerne ikke kan tage stilling til store spørgsmål,” konstaterer Marcus Schmidt, som mener, at erfaringerne fra blandt andet EU-afstemningerne viste stort engagement i befolkningen. Afstemningerne på nettet vil ikke få den helt store indflydelse på demokratiet, hvis man spørger Jens Hoff, professor ved Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet.

Han mener ikke, at e-valg umiddelbart vil bane vejen for flere folkeafstemninger. “Afstemningerne vil ikke være det vigtigste. Det er debatten, der går forud, hvor nettet kan spille en vigtig rolle,” siger Jan Hoff

Jakob Linæa Jensen fra Aarhus Universitet mener heller ikke, at teknologien i sig selv vil kunne engagere befolkningen. “Der er ikke ret mange, der ikke stemmer, fordi de ikke gider gå ned og stemme på valg-

Det er da mærkeligt, at man ikke en gang kan stemme over internettet. Når vi nu allerede har en sikker digital signatur.

JØRN DOHRMANN, DANSK FOLKEPARTI

dagen,” siger Jakob Linæa Jensen.

Han ser dog e-valg som en naturlig del af udviklingen af demokratiet, hvor øget åbenhed og debat over nettet er mindst lige så vigtige.

“Man kan måske engagere folk mere i borgerhøringer og den slags ting. Det er da helt klart, at nettet kan spille en rolle i demokratiet som ethvert andet medie,” siger Jakob Linæa Jensen.

m.bang@cw.dk og p.bjerge@cw.dk ●

Estland har førertrøjen

Esterne har to gange haft mulighed for at stemme over internettet.

■ Egentligt kan det undre, at Estland er det første land til at indføre muligheden for at stemme over nettet. Vi taler trods alt om en nation, der indtil 1991 lå bag jerntæppet. Ikke desto mindre har esterne i moderniseringen af deres nation givet borgerne ret til at stemme over internettet både til lokale valg og her i år til parlamentet, Riigikogu. Ifølge Heike Sibul, formand for den estiske valgkommission, har argumentet for at tilbyde borgerne at stemme over nettet først og fremmest været at give demokratiet de bedste vilkår. Og dette i en nation hvor frie valg ikke har været praktiseret, siden landet blev annekteret af Stalins Sovjetunion i juni 1940. “Vi har en pc-generation, fortrinsvis yngre folk, og vi må simpelthen se på, hvordan vi fanger deres interesse for deltagelse i demokratiet. Vi tror, at e-valg er et af svarene”, sagde Heike Sibul til Computerworld tidligere i år.

Efter den estiske model for valg over internettet kan borgerne stemme elektronisk i en periode på tre dage inden selve valgdagen. Her kan de stemme lige så mange gange, de lyster. Den sidst afgivne stemme annullerer alle andre afgivne stemmer. Endelig kan borgeren også vælge at troppe op på selve valgdagen, og vælger vedkommende at stemme på den gammeldags facon med et kryds på en stemmeseddel, så gælder den stemme.

bjerge

Norge er i gang

Mens der i Danmark har været mindre forsøg med e-valg, er de norske naboer langt fremme med forberedelserne af lokalvalg over nettet.

■ Allerede sidste år havde Norge en plan for, hvordan e-valg skal testes lokalt, regionalt og nationalt. Nordmændene har besluttet at gå i gang, fordi e-valg for eller siden vil blive et krav fra befolkningen.

“Vi mener, at det er vigtigt at være godt forberedt. Vi kan se, at det er udviklingen i udlandet, og der vil formentlig opstå en efterspørgsel i befolkningen,” fortæller professor Bernt Aardal fra Oslo Universitet. Han stod sidste år i spidsen for en arbejdsgruppe under det norske regional- og kommunalministerium, som trods forbehold anbefalede, at der sættes flere forsøg i gang.

“Vi vil gerne opbygge erfaring i e-valg og opbygge tilliden i befolkningen,” siger Bernt Aardal. Arbejdsgruppens anbefalinger rummede også en trinvis plan for forsøg, som skal muliggøre både vejledende og bindende folkeafstemninger og valg i løbet af en årrække.

Bernt Aardal mener, at der er store demokratiske perspektiver i e-valg i Norge.

“I Norge er der ganske mange lokale folkeafstemninger, så vi ser også nogle demokratiske muligheder i e-valg,” forklarer Bernt Aardal.

Firmaet ErgoGroup lavede i februar en undersøgelse, der viste, at to ud af tre nordmænd gerne ville stemme online, hvis de kunne.

bjerge

Schweiz forsøger sig

I en række områder i Schweiz forsøger man at gennemføre valg til over internettet.

■ I et land, hvor folkeafstemninger er mere hyppige end herhjemme, kunne der være fornuft i at holde de mange afstemninger over nettet. Så derfor eksperimenterer tre schweiziske lokalområder, kantonerne Genève, Zürich og Neuchatel, med at afholde valg over internettet. Dette sker i samarbejde med den føderale regering for at sikre mod svindel med de elektroniske systemer.

Mens tre kantonen nu er på vej mod at tilbyde sine borgere at stemme over nettet, har arbejdet dog en lang forhistorie. Blandt andet kan den interesserede læser på Videnportalen for den offentlige sektor, www.sgvw.ch finde en del materiale om emnet. Og forsøgene i Genève, Zürich og Neuchatel er heller ikke de første. 25. september 2005 gennemførte Neuchatel et elektronisk valg for at afprøve mulighederne i at lade et begrænset udsnit af borgerne afgive deres stemmer elektronisk.

Denne proces har ført til, at foreningen af schweizere boende i udlandet presser på for at give denne gruppe mulighed for at stemme over nettet. I slutningen af 2006 boede 645.010 schweizere i udlandet, heraf var 111.249 berettigede til at stemme ved valg og folkeafstemninger. Alene i kantonen Genève repræsenterer denne gruppe op til 6,3 procent af de stemmeberettigede. Myndighederne har stillet sig positive for at give plads til elektroniske afstemninger eventuelt i ambassaderne rundt om i verden.

bjerge